

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880.   Andra Kammaren.   N:o 6.

Onsdagen den 4 Februari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 26 och 27 nästlidne Januari.

§ 2.

Föredrogos och hänvisades till Bevillnings-Utskottet nedannämnda på Kammarens bord hvilande Kongl. propositioner, nemligen:

1:o angående ändringar i nu gällande föreskrifter om stämplattd papper; och

2:o om antagande af ny tulltaxa med tullsatser, beräknade efter det metriskas mått- och vigtsystemet.

§ 3.

På framställning af Herr Talmannen beslöt Kammaren att, i enlighet med derom vid talmanssammanträde träffad öfverenskommelse, nästkommande lördag den 7 innevarande månad företaga val af dels sex revisorer jemte tre revisorssuppleanter för granskning af statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, dels ock två revisorer och två revisorssuppleanter för hvart och ett af Riksbankens afdelningskontor i orterna.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets memorial N:o 2, angående en till Utskottet remitterad motion om aflåtande till Kongl. Maj:t af en skrifvelse med anhållan om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till ombildning af Telegrafverket enligt vissa uppgifna grunder;

Bevillnings-Utskottets memorial N:o 1, med återlemnande af en inom Andra Kammaren af Herr Johan Andersson väckt motion N:o 35;

Samma Utskotts Betänkande N:o 2, i anledning af väckt motion om åläggande för vissa embets- och tjänstemän att erlægga särskild bevilning; samt

Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 1, i anledning af Första Kammarrens remiss af en utaf Herr Andreas Andersson väckt motion N:o 3.

N:o 2, i anledning af Första Kammarrens remiss af en utaf Herr C. Ekström väckt motion N:o 29;

N:o 3 med anledning af Andra Kammarrens remiss af en utaf Herr Folke Andersson väckt motion N:o 55;

N:o 4, i anledning af remiss från Andra Kammarren af en utaf Herr J. G. Granlund afgifven motion N:o 114;

N:o 5, i anledning af remiss från Andra Kammarren af en utaf Herr H. Johnsson afgifven motion N:o 121; och

N:o 6, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens Justitieombudsmans embetsförvaltning.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

Herr *A. Fredenberg* under 10 dagar från och med den 10 Februari.

„ *N. J. Boström* „ 10 ” ” ” 11 ”

„ *C. V. Linder* „ 11 ” ” ” 11 ”

§ 6.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarrens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem.

H. A. Kolmodin.

Lördagen den 7 Februari.

Kl. 12 på dagen.

§ 1.

Justerades de i Kammarrens sammanträden den 29 och 31 nästlidne Januari förda protokoll.

§ 2.

Upplästes och lades till handlingarne ett så lydande protokoll:

Protokoll, hållet inför Herr Statsrådet och t. f. Chefen för Kongl. Justitiedepartementet den 7 Februari 1880.

Kaptenen vid väg- och vattenbyggnadscorpsen A. F. O. Cederberg hade aflemnadt fullmakt, utvisande, att han vid riksdagsmannaval, som den 27 sistlidne Januari hållits i *Umeå och Nordmalings valdistrikt* af Vesterbottens Södra domsaga, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för tiden till den 1 Januari 1882; och sedan berörda fullmakt funnits vara i föreskrifven form utfärdad, samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret, utan att desse emot fullmakten framställt någon anmärkning, beslöts att densamma skulle till Kaptenen Cederberg återställas; hvarjemte protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle Andra Kammaren meddelas.

In fidem

L. Annerstedt.

I sammanhang härmed anmäldes, att Herr Cederberg den 5 innevarande månad anländt till hufvudstaden för att i Riksdagens förhandlingar deltaga.

§ 3.

Företogs val af dels sex revisorer för deltagande uti innevarande års granskning af statsverkets, Riksbankens och Riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning och dels tre suppleanter för desse revisorer; dervid blefvo utsedde:

till revisorer:

f. d. Riksdagsmannen	Herr <i>P. O. Hörnfeldt</i>	med	122	röster
”	” <i>N. Larson</i> i Tullus	”	122	”
”	” <i>A. Persson</i> i Mörarp	”	121	”
”	” <i>C. A. Larsson</i>	”	120	”
f. d. Kaptenen	” <i>J. Mankell</i>	”	118	”
och Riksdagsmannen	” <i>N. J. Boström</i>	”	116	”

samt till suppleanter:

Riksdagsmannen	Herr <i>P. Nilsson</i> i Råby	med	87	röster.
”	” <i>L. Jönsson</i> i Sandby	”	82	”
”	” <i>O. Jonsson</i> i Hof	”	66	”

§ 4.

Vidare företogs val af två revisorer och två suppleanter för hvardera af Riksbankens afdelningskontor i orterna; och utsågos:

vid afdelningskontoret i Göteborg:

till revisorer:

Generalkonsulu i Göteborg	Herr <i>S. E. Warburg</i> med	.....	88	röster.
och f. d. Riksdagsmannen	„ <i>J. E. Billström</i> „	.....	87	„

samt *till suppleanter:*

Landstingsmannen	Herr <i>D. Magnusson</i> i Flateby med	.....	60	röster.
och Kaptenen	„ <i>V. A. Hedelius</i> i Göteborg	.....	57	„

vid afdelningskontoret i Malmö:

till revisorer:

f. d. Riksdagsmannen	Herr <i>Christ. Olsson</i> med	.....	66	röster.
och Landstingsmannen	„ <i>Lave Olsson</i> i Skepparslöf	.....	66	„

samt *till suppleanter:*

f. d. Riksdagsmannen	Herr <i>Ivar Månsson</i> med	.....	39	röster.
och Handlanden	„ <i>O. Möller</i> i Brönnestad	.....	38	„

Sedan Herr Talmannen aflägsnat sig, och ledningen af Kammarrens förhandlingar öfvertagits af Herr vice Talmannen, anställdes val för utseende af *revisorer vid afdelningskontoret i Luleå*. Namnsedlarne afgåfvos i öfelig ordning, hvarefter deras öppnande samt uppläsning af de å dem förekommande namn börjades.

Herr Abraham Rundbäck begärde då ordet och yttrade: Herr vice Talman! Då jag erhållit den upplysningen, att en af dem, hvilkas namn förekomma å de nu upplästa valsedlarne, nemligen Handlanden B. Sundström i Luleå, för närvarande är suppleant i styrelsen för riksbankens afdelningskontor i nämnda stad, får jag för min del yrka, att de sedlar, hvarpå detta namn förekommer, måtte kasseras. Jag känner visserligen icke något grundlagsstadgande, som i fall, sådana som dessa, inskränker Riksdagens befogenhet, men nog måste det anses oformligt, att en person, som för närvarande är suppleant i den styrelse, hvars räkenskaper skola granskas, är med om revisionen af dessa räkenskaper, desto mera, som revisionen af protokollen plägar omfatta icke allenast det nästföregående utan äfven någon del af det

löpande året, och personen i fråga således kan hafva deltagit i de åtgärder, som utgöra föremål för revisionen. Men äfven om han icke varit såsom suppleant inkallad i styrelsen och således icke kan anses direkt jäfvig att i revisionen deltaga, måste det dock alltid erkännas, att det för en person måste vara obehagligt, att såsom revisor utöfva kontroll öfver sina nuvarande kamrater i den styrelse, hvars räkenskaper utgöra föremål för revisionen. Det är således lika mycket med hänsyn till den ifrågavarande personens ställning som till den opartiskhet, Riksdagen i utseendet af dessa revisorer bör inlägga, som jag för min del yrkar, att de sedlar, hvarpå namnet B. Sundström i Luleå är upptaget, måtte kasseras.

Herr Samuel Johnson: Herr vice Talman! Mine Herrar! Äfven jag har, i likhet med föregående talare, fått kunskap om, att ifrågavarande person, Handlanden B. Sundström i Luleå, för närvarande är suppleant i styrelsen öfver riksbankens afdelningskontor i Luleå. Men som innevarande års revisorer egentligen endast hafva att granska föregående års räkenskaper, kan den omständigheten, att han såsom suppleant möjligen kan komma att deltaga i de beslut, styrelsen i år fattar, icke gerna hafva något att göra med granskningen af ett föregående års räkenskaper; och jag tror därför, att genom hans val till suppleant i styrelsen för detta år icke uppstått något hinder för honom att revidera räkenskaperna för förra året.

Herr Liss Olof Larsson: Jag har begärt ordet för att meddela, att det är med verkliga förhållandet öfverensstämmande, att, såsom Herr Rundbäck upplyste, Sundström i midten af December månad förra året valdes till tredje suppleant i styrelsen för riksbankens afdelningskontor i Luleå och således inträdde såsom suppleant från och med den 1 Januari i år; men det är icke sant, såsom Herr Rundbäck sade, att Sundström nu skulle sitta i styrelsen, ehuru han väl såsom suppleant kan dit inkallas; och han har icke heller varit styrelsesuppleant för föregående år.

Enligt instruktionen för Riksdagens revisorer vid riksbankens afdelningskontor i orterna skola revisorerne revidera föregående årets afslutade räkenskaper och för sådant ändamål sammanträda första helgfria dag i Mars månad, och det är föga sannolikt, att Sundström, den siste af tre suppleanter, skall blifva inkallad i styrelsen under Februari månad, då, enligt uppgift i slutet af Januari, vid den tiden ännu ingen suppleant varit kallad till tjänstgöring derstädes. Antagligen kommer han icke att sitta i styrelsen under hela året. Men skulle emellertid det olyckliga förhållandet inträffa, att innan revisionens början alla styrelseledamöterna blefve sjuka eller finge förfall och Sundström således inkallas i styrelsen, komme naturligtvis en af de utaf Riksdagen utsedde revisors-suppleanter att inträda i revisionen i hans ställe. För min del kan jag således icke finna något skäl, hvarför icke Kammaren skulle kunna godkänna de sedlar, hvarpå Sundströms namn förekommer.

Herr Abraham Rundbäck: Det må visserligen kunna tjena till ursäkt, att, enligt hvad Herr Liss Olof Larsson upplyst, den ifrågavarande personen endast är tredje suppleant i styrelsen för riksbankens afdelningskontor i Luleå; men det kan ju lätt hända, att de två andra suppleanterne äro af en eller annan orsak hindrade, eller bo utanför staden, hvilket jag icke känner, i hvilka fall den tredje, såsom möjligen boende närmast, blifver den, som oftast inkallas i styrelsen och får deltaga i förvaltningsåtgärderna. Jag tycker för öfrigt, att vi hafva tillräckligt många opartiska medborgare i landet, hvilka kunna vara lämpliga att väljas till revisorer, utan att dertill behöfva taga suppleanter i styrelsen. Jag anser tvärtom, att detta senare vore en vådlig princip att etablera, som kanske en annan gång kunde medföra rätt många obehag.

Jag vidblifver mitt yrkande.

Herr Carl Ifvarsson: Jag kan icke, såsom den näst föregående talaren, finna, att det är en vådlig princip att välja till revisor en suppleant i styrelsen då han icke tjenstgjort derstädes. Det synes mig blott i det fall kunna vara vådligt, om han komme att tjenstgöra såsom revisor, sedan han blifvit inkallad i styrelsen, men det kan man icke förutsätta, ty, om han inkallas i styrelsen, får en af revisorssuppleanterne i stället inträda såsom revisor. Jag tror derfor icke, att man grundlagsenligt kan kassera de sedlar, hvarpå Sundströms namn är uppfördt, hvarför jag yrkar, att desamma måtte vardas af Kammaren godkända.

Härmed var öfverläggningen slutad. Herr vice Talmannen gaf propositioner å de gjorda yrkandena samt förklarade sig anse svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för deras mening, hvilka förordade de ifrågavarande namnsedlarnes godkännande. Votering blef emellertid begärd och företogs enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att vid ifrågavarande val aflemnad valsedel, derå namnet "B. Sundström i Luleå" förekommer, skall såsom gällande anses, röstar

Ja:

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, är dylik valsedel af Kammaren kasserad.

Omröstningen utföll med 48 ja mot 73 nej; hvadan Kammaren beslutit enligt nejpropositionen.

Herr vice Talmannen tillkännagaf nu att fyra valsedlar, derå berörda namn förekomme, redan vore upptagna; och blefvo dessa, lika-

som 32 andra sådana sedlar, som under valförrättningens vidare fortgång upptogos, i enlighet med Kammarens här ofvan antecknade beslut kasserade.

Derpå tillkännagafs utgången af valet; och hade dervid blifvit utsedde

till revisorer:

Kyrkovärden Herr <i>P. A. Öhman</i> i Öjeby	med 29 röster
och Ingeniören Herr <i>P. A. Brändström</i> i Luleå.....	” 28 ”

I anledning af hvad sålunda förekommit yttrade

Herr Ola Andersson i Burlöf: Jag anhåller att mot denna utgång få reservera mig, emedan jag tviflar på, att Kammaren i detta fall egt votera om det lämpliga, men väl om det lagliga i saken.

Häruti förenade sig Herrar *Anders Persson* i Mörarp, Friherre *Nordensfalk*, *Sven Nilsson*, *A. J. Lyth* och *Christen Assarsson*.

Vidare utsågos

till suppleanter för sistnämnde revisorer:

f. d. Riksdagsmannen Herr <i>A. Danielsson</i> i Långnäs med 26 röster
och Majoren ” <i>J. Grape</i> i Kalix..... ” 22 ”

Slutligen valdes

vid afdelningskontoret i Visby:

till revisorer:

Riksdagsmannen Herr <i>A. P. Danielson</i>	med 54 röster
och f. d. Riksdagsmannen Herr <i>L. Norrby</i>	” 53 ”

samt *till suppleanter:*

Riksdagsmannen Herr <i>P. Larsson</i> i Lillfohle.....	med 44 röster
och Riksdagsmannen Herr <i>A. J. Lyth</i>	” 40 ”

§ 5.

Föredrogs Stats-Utskottets Memorial N:o 2, angående en till Utskottet remitterad motion om aflåtande till Kongl. Maj:t af skrifvelse med anhållande om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till ombildning af Telegrafverket enligt vissa uppgifna grunder; och beslöt Kammaren, med godkännande af Stats-Utskottets åtgärd att

återlemna ifrågavarande motion, hänvisa densamma till Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 3.

§ 6.

Föredrogs Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 1, deruti Utskottet — som från Andra Kammaren fått emottaga en af Herr Johan Anderson under N:o 35 afgifven motion derom att all personlig beskattning till staten måtte upphöra och följaktligen ej mindre 1 § af Kongl. förordningen den 24 April 1863, angående mantalspenningars utgörande, upphävas, än ock de för ändamålet nödiga förändringar i Bevillningsförordningen vidtagas — till Kammaren återlemnad berörda motion, enär den ena af de i motionen sammanförda frågor ansetts icke tillhöra Bevillnings-Utskottets handläggning.

Motionären Herr J. Anderson i Tenhult erhöi, på begäran, ordet och yttrade: Då jag uppsatte min ifrågavarande motion, ansåg jag, att dessa båda frågor om mantalspenningar och personliga skyddsafgiften hade sådant syskontycke med hvarandra, att de skulle kunna af samma Utskott behandlas; men då jag hör, att så icke kan ske, anhåller jag att få återtaga mitt i motionen framställda yrkande, i hvad detsamma afser mantalspenningarne, och att motionen i öfrigt måtte till behandling af Bevillnings-Utskottet återremitteras.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll Herr Andersons anhållan att få återtaga den del af sin motion, som afsåg upphäfvandet af 1 § i ofvan nämnda Kongl. förordning den 24 April 1863; hvarefter motionen, med iakttagande af nu angifna uteslutning, i öfrigt till Bevillnings-Utskottet återförvisades.

§ 7.

Föredrogs och bifölls Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 2, i anledning af väckt motion om åläggande för vissa embets- och tjänstemän att erlägga särskild bevilning.

§ 8.

Föredrogs och bordlades för andra gången Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 1 och 2.

§ 9.

Föredrogs, hvart efter annat, Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 3, med anledning af Andra Kammarens remiss af en utaf Herr Folke Andersson väckt motion N:o 55 om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående utarbete och framläggande för nästa Riksdag af förslag till stadgande, huruvida och på hvad vilkor staten för dess jordegendom må, utan afstående af mark, deltaga i kostnaderna för jordförbättringar genom vattenafledning; och

N:o 4, i anledning af remiss från Andra Kammaren af en utaf Herr J. G. Granlund under N:o 114 afgifven motion om ändring i gällande expeditionstaxa;

Och beslöt Kammaren, med godkännande af Utskottets åtgärd att återlemna ifrågavarande motioner, hänvisa desamma till behandling af Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 2.

§ 10.

Förekom till behandling Lag-Utskottets Utlåtande N:o 5, i anledning af remiss från Andra Kammaren af en utaf Herr H. Johnson under N:o 121 afgifven motion angående skrifvelse till Kongl. Majt om utarbetande och framläggande för nästa Riksdag af förslag till ny författning rörande presterliga ämbetens tillsättande, "byggd hufvudsakligen på följande grunder, nemligen: att 30 § Regeringsformen samt andra nu derom gällande lagar upphävas; att, då någon presterlig befattning, af hvad slag som helst, i en församling blifvit ledig, domkapitlet skall uppsätta 3 kompetente sökande å förslag, hvarefter församlingen eger kalla en fjerde profpredikant och välja mellan dessa 4, hvarvid rösträtt per capita skall tillkomma en hvar, som inom församlingen eger att i kyrkostämmas öfverläggning och beslut deltaga; samt att åt den, som dervid erhåller de flesta rösterna, skall af domkapitlet utfärdas konstitutorial å befattningen."

Utskottet hade, enär detta förslag i den omfattning, motionären gifvit detsamma, innefattade och förutsatte ändring jemväl af 30 § Regeringsformen, men det icke tillkomme Utskottet att med sådan fråga taga befattning, funnit sig föranlåtet att till Andra Kammaren återlemna ifrågavarande motion.

Efter ärendets föredragning hemställde Herr Talmannen, huruvida Kammaren ansåge motionen böra af Tillfälligt Utskott behandlas.

Herr Rubenson anförde: För min del anser jag mig böra hemställa, att Kammaren måtte besluta det någon åtgärd för närvarande icke kan vidtagas med anledning af denna motion, hvilken är grundlagsvidrig i den form, hvori den nu befinner sig, enär deri sammanblandas flera ämnen af olikartad beskaffenhet.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Jag hemställer, huruvida motionären icke skulle finna lämpligt att, likasom vid ett föregående fall här nyss skedde, ur motionen utstryka hvad som handlar om 30 paragrafen Regeringsformen. I så fall skulle ju icke återstå annat än ett förslag till förändring uti de presterliga befodringslagarne, hvilket utan gensägelse skall behandlas af Lag-Utskottet; och skulle motionären vilja gå in på detta förslag, tror jag, att motionen kan ånyo öfverlemnas till Lag-Utskottet. Man skulle i så fall icke behöfva taga bort annat än orden: "att 30 paragrafen Regeringsformen samt andra nu derom gällande lagar upphävas", hvarefter af motionen skulle återstå: "att

Riksdagen i underdånighet skulle aflåta en skrivelse med begäran det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och till nästa Riksdag framlägga förslag till ny författning rörande presterliga embetens tillsättande, byggd hufvudsakligen på följande grunder, nemligen att, då någon presterlig befattning, af hvad slag som helst, i en församling blifvit ledig o. s. v.“

Om motionären går in på att sålunda förändra sin motion, hemställer jag, att den måtte återremitteras till Lag-Utskottet.

Herr H. Johnsson: Då jag med min motion icke afsåg något annat än en skrivelse till Kongl. Maj:t i angifvet syfte, kunde jag icke föreställa mig annat, än att Lag-Utskottet skulle kunna behandla den i den form, den hade; men då jag nu hör, att detta ej är händelsen, utan att hvad som berör 30 § Regeringsformen derur borttages, anhåller jag, att detta måtte göras och motionen derefter återremitteras till Lag-Utskottet.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, biföll Kammaren motionärens begäran att få återtaga den del af sin motion, som afsåg och förutsatte ändring af 30 § Regeringsformen; hvarefter motionen i öfriga delar till Lag-Utskottet återförvisades.

§ 11.

Föredrogs och lades till handlingarne Lag-Utskottets Utlåtande N:o 6, i anledning af verkställd granskning af Riksdagens Justitieombudsmans embetsförvaltning.

§ 12.

Till bordläggning anmäldes Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Memorial N:o 1 (i samlingen N:o 1), i anledning af en till Utskottet remitterad motion om förändring af Riksdagens år 1877 fattade beslut i fråga om Oskarshamns läroverks utvidgning.

§ 13.

Herr Jöns Rundbäck, som anmält sig vilja afgifva en motion, blef för sådant ändamål nu uppropad och anförde: Redan vid sista riksdagen väckte jag en motion, innehållande förslag till ändringar i afseende på markegångssättningen och markegångstaxornas uppställande; men denna motion, som behandlades af Tillfälligt Utskott och af Andra Kammarerna godkändes senast den 12 Maj förlidet år, medhans icke till handläggning af Första Kammarerna

Af denna anledning tager jag mig friheten att nu vid denna riksdag förnya densamma, under förhoppning, att ärendenas handläggning under denna riksdag måtte gå så fort, att min motion äfven af Första Kammarerna måtte kunna medhinnas; och yrkar jag, att motionen måtte hänvisas till Tillfälliga Utskottet N:o 2, som ju redan fått flera frågor af liknande beskaffenhet till sig hänvisade.

Derpå atlemnade Herr Rundbäck sin sålunda anmälda motion, hvilken bordlades, sedan derå tecknats ordningsnummern 142.

Äfvenledes anmäldes följande motioner af Herr *S. Axell*, nemligen:

1:o angående underdånig skrifvelse med anhållan om uppskof med verkställigheten af Kongl. Förordningen den 22 November 1878, angående befalet å svenska handelsfartyg, samt om förnyad nådig pröfning af detta ärende; och

2:o om underdånig skrifvelse angående meddelande af undervisning i naturalhistoria i B-liniens 7:de klass.

Dessa båda motioner, som erhöillo ordningsnumren 143 och 144, blefvo jemväl bordlagda.

§ 14.

Ledighet från riksdagsgörömålen beviljades:

Herr	<i>Johannes Jonson</i>	i Fröstorp	under 8 dagar	från o. med denna dag.
„	<i>R. Arfvedson</i>	„	8 „ „ „	d. 9 Febr.
och „	<i>Anders August Anderson</i>	„	14 „ „ „	d. 9 „

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.